

Meniński, Franciszek a Mesgnien

Linguarum Orientalium Turcicae, Arabicae, Persicae Institutiones Seu Grammatica Turcica In Qua Orthographia, etymologia, syntaxis, prosodia, et reliqua eò spectantia exacte tractantur, exemplisque perspicuis illustrantur et cujus singulis capitibus Praecepta Linguarum Arabicae Et Persicae Subjiciuntur Accedunt nonnullae adnotatiunculae in Linguam Tartaricam, sive Tartaricam, ex qua originem trahere videtur Turcica, et praeterea Harmonica Conjugatio Verbi Turcico-Arabico-Persici, Latine,

Viennae Austriae 1680

2 Polygl. 33

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10635924-2

intexuit & adornavit Poëta hoc carmen, ipse, si vim verborum intelligas, dignoscere potes. Assimilari vides objecti amati supercilia mystacibus super os ejus primum pullulantibus, utraque autem ob subtilitatem arcus formam & pulchritudinem primæ crescenti lunæ. Vides comparari eosdem recens nigricantes mystaces, nævumque ob nigrorem genarum albedini gratiam addentem duobus Infidelibus ad fidem uno die conversis, ex quo nimirum gaudium oritur & jubilatio. Vides in quarto disticho æquivocationem, seu lusum in vocibus *سینه sine* repetitis; prima est Dativus *سین sin*, sepulchrum, secunda, si nuda sit, est *سینه sine* p. pectus, tertia est adjectio possessivi tertiæ personæ in Dativo: *سینه sine* enim est *pectus ejus*, unde *سینه sine sine* est *pectori ejus*. In ultimo tandem se ipsum animat ad amorosum cum eo bellum, comparando nigrescentem ejus novellam barbam candidis genis accrescentem exercitui Infidelium Græciam Fidelium, ut intendit, sedem invadentium, &c. &c.

Alterum exemplum hujusmodi carminis *غزل ghazel* dicti ex libro *ديوان حافظ diwānī hāfyz* dicto, toti Orienti ob elegantiam versuum laudatissimo depromptum, est, que primum ejusdem *Hafyz* operum carmen.

که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکها	الا يا ايها الساقى ادر كاساً و ناولها
ز تاب جعد مشکينش چه خون افتاد در دلها	ببوي نافهء کاخر صبا زان طره بکشايد
که سالک بيخبر نبود ز راه و رسم منزلها	بى سجادہ رنگين کن کرت پير مغان کويد
جرس فرياد مي دارد که بر نديد محملها	مراد در منزل جانان چه جاى عيش چون هر دم
کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها	شب تاريک و بيم موج و کردابى چنين هایل
نهان کی ماند آن رازى کز سازند محفلها	همه کارم ز خود کامى بيدنامى کشيد آخر
متى ما تلق من تهوي دع الدنيا واهلها	حضورى کر هي خواهي از و غايب مشو حافظ

1. *elā jā ej-jühfšākȳ: edir kāsēn-we nāwilhā. kī yšk āsān-nū-mūd ewwel: welū ūftā-dū mūsḱilhā.* 2. *be būi nā-feī kāchyr: sebā ān tur-re būkšājed. zi tābī gā-dī mūsḱīnes: cī chūn ūftā-dū der dilhā.* 3. *be mej seḡḡiā-de rengīn kūn: geret pīrī-mūghān ḡūjed. kī sālīk bī-chāber nebūed: zi rāhū ref-mī menzilhā.* 4. *merā der men-zilī ḡiānān: cī ḡiāz āy-sī cīūn her dem. ḡeros ferjā-dī mī dāred: kī ber bendī-dī māhmilhā.* 5. *sebī tā-rī-kū bīmī mewḡ: ūḡirdābī-cīūnīn hāil. kūḡiā dānen-dī hālī mā: sebūkbārā-nī sāhyilhā.* 6. *hemekārem-zi chod kāmī: bebed nāmī-kešid āchyr. nihān kej mā-ned ān rāzī: kezo sā-zen-dī māhfilhā.* 7. *huzārī ger-hemī chābī: ezū ghāib-mešew hāfyz. metā mā tel-ke men tehwā: de-ḡd-dūnjā-we ehmilhā.*

Septem sunt disticha, quæ sic latinè reddi possunt.

1. Agedum o pocillator, circumfer pateram & singulis porrige, quia amor primâ fronte videbatur facilis, sed acciderunt multæ difficultates. Si nimirum formosæ alicui amorem ostenderis, explicat Sūdī hujus Authoris commentator, ea statim variis blandimentis te magis magisque illaqueare conatur, sed postea renitentiam ostentans, tibi magnas suscitât molestias, quas cum amans sufferre non possit, modò vino, modò oppio aliisve potionibus se quodammodo refocillare animumque confortare aggreditur.

2. Propter odorem, aut in spem unius vesicæ moschi, quem tandem Zephyrus dissolvit aut dispergit ex illis antiis, seu ex illa dilecti cæsariæ dispersurus est, quantus sanguis ex illis nodis moscharæ, seu fragrantis illius cæsariæ incidit in corda spectantium: cum enim crissorum crinium nodi difficulter solvantur, adeoque Zephyrus non statim eos dissolvat, aut fragrantiam illam impertiatur, majori semper desiderio afficitur amans, quod significat sanguinem in cor incidere.

3. Vino aspergas tingasve tapetem, (precibus peragendis sterni solitum) si tibi id Cau-po (Abbas) dixerit: non enim ignorat viator aut dux viæ viam modumque ac consuetudinem hujusmodi, i. e. ut explicat Sūdīus: Si tibi Cau-po dixerit, ut vino vestes tuas commacules, non renuas, sed illius sequaris consilium, cum enim ipse quotidie videat apud se compotantes egregios viros, potûsque effectûs aut operationes expertus sit, non ignorat consuetudines, leges, modosque bibendi: dictis ergò illius parendum videtur, ne postea ob sequentem

quentem crapulam facti te pœniteat; id tamen totum solent mysticè explicare, debitaque superioribus obedientiæ Religiosos admonere.

4. Mihi in hospitio formosorum, dilectorum, quis locus conversationis? siquidem singulis momentis, continuo campana conclamat, seu edicere videtur, sarcinas componite, colligate. Et quia in aliis exemplaribus loco جای *giâi*, est امن *emn*, sic illud reddit aut explicat Sûdius. Quomodo ego tutè aut quicquid vivam in conversatione formosorum? siquidem continuo separationis signa dantur, unde assidua requiritur occasionis captatio, si re amatâ frui cupis, quod est difficile, &c.

5. Nox tenebrosa, & timor fluctuum procellosi Maris & gurgitis, hujusmodi metus ac periculum cum præsto sit. Ubi (quomodo) sciant statum nostrum leviter onusti, seu onere levati ac liberi incolæ littoris, seu qui jam ad litrus pervenerunt, ibique onera sua deposuerunt, i. e. tenebra noctis separationis, seu absentia amati objecti, metus ab æmulo, aut, ut loquimur, corrivali, timorque ne voragine perpetuæ separationis absumamur, nos afficiunt, cum taliter constituti simus, unde statûs nostri conscii fiant illi, qui in littore fruitionis rei amatæ constituti, neque ab æmulis sibi timent, neque separationis metu afficiuntur.

6. Omnis mea operatio aut occupatio, ex eo quod propriam meam voluntatem sequar, tendit aut conversa est in malum nomen, seu, ut loquimur, malam mihi reputationem conciliavit. Ecquando rectum occultumque maneat secretum, de quo instituantur conventicula aut conversationes? i. e. ex eo quod me voluntati formosorum non accomodem, sed propriam sequar, malè ubique audio; cum enim requirat amor, ut non solum persona amatæ addictus omnem honorem servitiumque præstes, sed etiam amicis proximisque ejus, immò cani ejus, juxta proverbium ایسنی اغریان ایتنه کک اتر *isîni aghyrlajan itine g'mûk atar*, qui Dominum honorat, cani ejus os projicit; ita qui magis proprium desiderium explere curat, quàm eam dilectæ suæ subjectionem exhibere, indiscreti amantis nomen acquirit; cum autem amor occultari cupiat, quippe qui in intimo corde sedem fixit, quomodo, si tot circumstantiæ aut personæ amatæ aut ab hac amatis omnibus personis & rebus deferentiæ & submissiones exiguntur, occultari possit secretum amoris, de quo passim fiunt in quolibet conventiculo confabulationes; quod enim pluribus, quàm duobus notum est, divulgabitur juxta dictum Prophetæ كل شيء جاوز الاثنين شاع *küllü şeyin giâwez el-esnejni şâ-â*. Quicquid excedit notitiam duorum divulgatum est.

7 Si quietem amas, ô Hâfiz, hoc non negligas, si vis frui re amatâ, seu pervenire ad fruitionem boni amati, vel amandi, valedic mundo, seu mundanorum abjice curam, quod per se clarum est.

Hoc ultimum hemistichium, uti & primum primi distichi, sunt, ut vides, Arabica, reliqua Persica.

Carmen hoc est ex genere هزج سالم *hezegî sâlim*, aut, ut alii volunt, alterius generis, mensura ejus est مفاعيلن *mefâ-ylün* quater in singulis hemistichiis repetitum. عروض *êrûz*, seu oblatio ejus est ناولها *nâwilhâ*, cui respondet ضرب *zarb* rhythmus secundi hemistichii مشكلها *mûskilhâ*, unde rhythmus est لها *ilhâ*, cujus basis روى *rewî* dicta est litera ل *lâm*. Quod si fuisset in rigore rhythmus Arabicus, debuisset esse in omnibus ناولها *nâwilhâ*, & tunc motio literæ præcedentis, seu vocalis فatha dicta fuisset رس *res*, ل *elîf* fuisset ردف *ridf*, seu الف تأسيس *elîfî teesîs*, و *waw* fuisset حرف دخيل *harfî dechyl*, cujus motio, seu vocalis كسرة dicta fuisset اشباع *ishbâ*. Sed, uti dictum est, Persæ ac Turcæ hunc rigorem non servant, uti hic totus rhythmus consistit in quatuor literis & tribus vocalibus, unde ناولها *nâwilhâ* respondent alii rhythmî مشکلها *mûskilhâ*, دلها *dilhâ*, منزلها *menzilhâ*, &c. Versus autem Tyro-nibus sic scanduntur الایای مفاعیلن *elâjâ ej. mefâ-ylün*, یهالساقی مفاعیلن *jühes-sâ-ky mefâ-ylün*, ادركاسا مفاعیلن *edir kâsen mefâ-ylün*, وناولها مفاعیلن *we nâwilhâ mefâ-ylün*, نوداول مفاعیلن *nûmûd ewwel mefâ-ylün*, که عشق آسان مفاعیلن *ki yşk âsân mefâ-ylün*, ولى افتامفاعیلن *welî üftâ mefâ-ylün*, دمشکلها مفاعیلن *dû mûskilhâ mefâ-ylün*. Ubi primò advertas velim, pausam semper in medio fieri, ubi sensus est quodammodo partialiter completus. Nota in secundo hemistichio افتاد *üftâd* esse propriè dissyllabum, & tamen in scandendo carmine legi quasi trissyllabum üftâdû, cum enim ultimus pes, seu ultimum metrum debeat esse quadrisyllabum cum prima brevi, تا *tâ* au-tem

rem absque hoc sit per se longum, sic in legendo additur finali breve *ū*, vel *ī*, ut completa sit mensura, quod etiam licet in positione, ut in کجا دانند حال ما, quod sic legitur *kūgiā dānen-dī hālī mā*.

Scias porro, Poetas Orientales hoc carminum genere *ghazel* dicto maximè delectari, in eoque vim ingenii sui artisque magisterium ostentare solere, uti, v. g. Poetae Italici in carminibus, quæ *Sonetto* vocant, acumen ingenii artisque peritiam patefacere student. Deducunt itaque cadentias, seu rhythmos per omnes Alphabeti literas, incipiendo ab *l* *elif* usque ad *y* *je*, & quando tot fecit aliquis, quot literæ sunt, & quidem varia variorumque generum carmina in singulis literis, tunc dicitur دیوان صاحبی *dūwān sāhybi*, & حافظ *hāfyz*, opusque tale vocatur دیوان *dūwān*. Unde fit, ut noster hic Author ob elegantiam versūs in toto ejusmodi opere دیوان حافظ *dūwān hāfyz* dicto, eminenter dicatur حافظ *hāfyz*, quod etiam cognomentum, sibi in carminibus suis assumpsit. Aliàs nomen ejus est . . .

Atque in prædicto opere ipsius leguntur ۱۵. *ghazel*, seu odæ in *l* *elifā* desinentes. In ب *be*, *b*, seu *eb*, *ib*, *üb* 4. In ت *te*, *t*, 90. In ث *s*, una. In ج *gim*, *g*, una. In ح *hā*, *b*, 2. In خ *chy*, *ch*, una. In د *dal*, *d*, 165. In ذ nulla. In ر *re*, *r*, 15. In ز *ze*, *z*, 12. In س *sin*, *s*, 56. In ش *šin*, *ś*, 22. In ص *sad*, *f*, 2. In ط *ty*, *t*, una. In ظ *zy*, *z*, una. In ع *ejn*, *ʿ*, 4. In غ *ghajn*, *gb*, una. In ف *fe*, *f*, una. In ق *kaf*, *k*, 3. In ك *kef*, *k*, 3. In ل *lām*, *l*, 10. In م *mim*, *m*, 77. In ن *nun*, *n*, 25. In و *waw*, *u*, vel *w*, 11. In ه *he*, *h*, vel *e*, 17. In ي *je*, *ī*, vel *j*, 77. & sic in universum in unum volumen reduxit Carmina hujusmodi, seu gazellas numero 569. à se variis temporibus compositas.

Quod si denique carmen hoc velis ad etymologiam revocari, fiat exercitationis Grammaticæ causā.

Initio primi distichi vox Arabica *إلى* *elā* dicitur *Sūdio* ejus commentatori probatissimo حرف استفتاح *harf i istiftāb*, particula inchoativa, quæ aliàs dicitur حرف تنبيه *harf i tembīh*, particula, seu adverbium aut interjectio excitandi, Age, eja, *Sū*, *sus*, *holā*. يا *jā*, *ō*, حرف ندا *harf i nidā* dicitur, adverbium vocandi. اتي *ejjū*, quicumque es, منادي *mūnādā*, est vocatum, ها *hā* ipsi adjecta dicitur حرف تنبيه *harf i tembīh*, interjectio excitantis, الساقى *esākī*, est verum منادي *mūnādā* vocatum, quasi diceres, *ō* quisquis es tu pocillator; ساقى *sākī* quidem dicitur propriè *aquarius*, qui aquam defert præberve, vulgò *saka*; sed & pro pocillatore, qui in confessu compotatorum pateram aut *scyphum* vino implet & singulis in orbem porrigit sumitur. ادر *edir* circumfer, in orbem age, est Imperativus Verbi ادر *edāre*, quartæ Conjug. à radice دار *dāre*, pro دور *dere*, quod est concavum & conjugatur ut قال *kāle*, dixit. كأس *kāsen*, *scyphum*, in Accusativo tanquam casus Verbi Activi. Aliàs est كأس *kees*. Pl. كؤوس *kūūs*, *kiās*, *as*, كأسات *keesāt*, propriè poculum vino plenum aut cyathus vinum continens, & aliquando ipsum vinum. و *we*, & حرف عطف *harf i atf*, particula conjunctionis, seu conjunctio copulativa, ناولها *nāwilhā*, porrige eam, ناول *nāwil* est Imperativus Verbi ناولها *nāwele*, tertiæ conjug. à radice نال *nāle* Verb. concav. ut قال *kāle*, ها *hā* illi affixa, ضمير مؤنث *zemīrī mūennes*, pronomen relativum affixum fœmininum, quod کاسه راجع *kāse rāgi-dūr* refertur ad *kās*; کاس *kās* autem, seu كأس *kees* terminatione videtur masculinum; sed sciendum, quod fortassis debito loco non exposui, non solum خمر *chemr*, vinum, sed omnia alia nomina vini, ejusque instrumenta, epitheta, & quæcunque ad vinum pertinent, usurpari in fœminino genere, unde & hic کاس *kās*, seu *kees* censetur fœmininum. Secundi hemistichii initialis که *ki*, quia, های *hāi*, *resmi* ile cum *he* otioso, est hic حرف تعليل *harf i tā-līl*, conjunctio causalis. عشق *ēšk*, vulg. *ēšk* a. amor, pec. intensus, آسان *āsān*, facilis. نمود *nūmūd*, visus est, لازم ایله متعدی *nūmūden*, quod فی لی ماضی *fi-lī māzī*, Præteritum perfectum Verbi نمودن *nūmūden*, quod لا یزید مشترک در *lāzūm ile mūte-āddī bejninde mūsterektūr*, Verbum est commune passivæ & activæ significationis, ostendere & ostendi, seu videri, *mostrare*, & parere: hic autem est passivæ significationis, amor visus est facilis. ولی *welī*, sed, *Arabicè* لكن *lākin*, حرف استدراکدر *harf i istidrāktūr*, est conjunctio adversativa, افتاد *ūftād*, accidit,

dit, فعل ماضی *fi-lî mǎz̄y*, Præteritum Verbi افتادن *üftāden*, cadere & accidere, مشکل *müskil* a. difficilis, & difficultas; ها *hā* illi additum est ذوی العقولك غيرینك ادات *zewil-ükülün-edātî ġem-ŷ*, characteristica Pluralis nominum non rationalium, & sic مشکلها *müskilhā*, difficultates.

2. بوی *būj*, odor, & spes. Si pro odore sumatur, præfixum *be*, dicitur بای سبیت *bāi sebebijet*, propter, si pro spe intelligatur, erit بای معیت *bāi me-ŷijet*, cum نافه *nāfe*, umbilicus, & vesica moschi, musci. In fine autem addita *hemza kesrata* est loco *je, i*, quæ dicitur یای وحدت *jāi wāhdet, je*, seu *i* unitatis; nam post *be* finale otiosum non debet scribi ی, sed loco ejus scribitur *ē*, ut hīc; نافه *nāfei*, una vesica, unus umbilicus, کاکر *kāchyr* est pro که آخر *kē āchyr*, quem tandem, omnino. آخر *āchyr* enim hīc habetur pro voce Persica. صبا *sebā*, propriè ventus est ab ortu flans primo vere sub Æquinoctium, apud Poetas levis aura, Zephyrus. زان *zān*, pro آن *ez ān*, ex illo, vel illa: از *ez* enim, vel ز *zi*, præpositio est, *ex, è, à, ab*, آن *ān* اسم اشارت در بعیده *isnū isārettūr be-ŷde*, Pronomen est demonstrativum remoti. طره *tūrre* a. propriè synciput, pars capitis supra frontem, Arab. ناصیه *nāŷŷe*, sed passim usurpatur in significatione τῆς Antix, propendulus in fronte capillus, cincinnusve, nempe locus pro locato, یکشاید *turer*. In Plurali habet طرر *turer*. بیکشاید *bükšājed* legitur pro *büküşājed*, quod sæpe contingit non solum in versu, sed etiam in prosa. کشاید *küşājed*, aperiet, dissolvit, diffundet, فعل مضارع *fi-lî müzāry*, Futurum Verbi کشادن *küşāden*, aperire, & aperiri; Verbum enim est commune. Præfixum ei *bi*, vel *bü*, dicitur حرف استغمال *herf-i istykbāl*, particula Futuri. زتاب *zi tāb*, ex nodo aut annulo crispī capilli, & ز *zi* est contractum ab از *ez*, *ex*, جعد *ġeād*, propendulus supra genas cincinnus crinium, cirrus, تاب جعد *tābī ġeād*, nodus cirri, h. e. crispā cæsaries, annexio est duorum Substantivorum, unde primo additur in legendo *ī* breve, quod, ut antea dictum est, in poësi liberum est producere, ut fit hīc in تاب *tābī*, breve autem est in sequenti annexo Substantivo respectu Adjectivi sui جعد مشکینش *ġeādī müskīnēs*, cirrus moschatus, odorem moschi referens, مشک *müsk* a. مشک *misk* p. t. moschum, muscum, muschio, cui additum ی *i* tam in Arabicis, quàm in Persicis est یای نسبت *jāi nispet, je*, seu *i* pertinentiæ æquivalens Turcico لو *lū*, & facit Adjectivum possessivum, مشکي *müskī*, مسکی *miskī*, ad moschum pertinens, & moscho imbutus, moschatus, cui ی *je* Persæ addunt adhuc نون تأکید *nūnī teekid*, ut fit مشکين *müskīn*, q. valde moschatum; Affixum autem ei ش *es*, est ضمیر غایب جعده *es*, est ضمیر غایب جعده *es*, *est* zamīrī ghāib, *ġeāde rāġi*, Pronomen relativum tertiæ personæ, quod refertur ad جعد *ġeād*, جعد مشکینش *ġeādī müskīnēs*, cirri moschati ejus. چه *ci*, quid, vel quinam, qualis. Sic چه خون *ci chūn*, qualis sanguis, quantus sanguis, افتاد *üftād*, cecidit, incidit, ut supra, در *der*, in, intra, præpositio, دلها *dilhā*, corda, est Plurale regulare Persicum دل *dil*, cor, & animus.

3. Tertii distichi prima vox est بے *bemej*, vino, q. cum vino: می *mej*, vinum: præfixum *be*, cum, præpositio, رنگین *rengīn*, coloratus, tinctus, à رنگ *renk*, color, رنگین کن *rengīn kūn*, coloratum effice, tinge; کن *kūn* enim est Imperativus Verbi کنیدن *kūnīden* ejusdem significationis cum کردن *kēden*, facere, efficere. کرت *ġeret*, fit tibi, کر *ġer*, حرف شرط *herf-i šart*, conjunctio conditionalis, pro اگر *eger*, si, et ضمیر خطاب *zamīrī chytāb*, Affixum pronomen secundæ personæ, hīc tibi, پیر *pīr*, senex, & senior, Præpositus, & fundator religionis alicujus aut Patronus. میغان *mūghān* Plurale est مغ *mūgh*, Monachus, Infidelis, ignicola, & nonnunquam Caupo: unde پیرمغان *pīrī mūghān*, Præpositus Monachorum, & Cauponarum Magister. گوید *ġūjed*, dicit, dixerit, Futurum Verbi گویدن *ġūjīden*, ejusdem significationis cum گفتن *ġūften*, dicere. Responsio hīc præponitur conditioni, quod licitum est. که *kē*, quia, حرف تعلیل *herf-i tā-lil*, conjunctio causalis. سالک *sālīk* a. propriè viator, hīc pro Præposito Religiosorum, aut pro Caupone, پیرمغاندن کنایتدر *pīrī mūghānden kinājettūr*, indicat Cauponem, aut Superiorem. بیخبر *bī chæber*, ignarus, est compositum ex præpositione بی *bī*, sine, & خبر *chæber*, notitia, absque notitia, i. e. notitiā carens, ignarus, inscius, & construitur cum Ablat. نبود *nebūwed* ratione metri, pro *nebūwed*, non erit, non est, ز راه *zi rāh*, de via, viæ, modi, instituti, و *we*, & hīc legitur ut *ū*, sed longum propter metrum, quod

quod liberum esse superius dixi. *resm*, consuetudo, præscriptum, & منزل *menzilbā*, Pl. Pers. منزل *menzil* . hospitium, diverforium, mansio, &c. hic intelliguntur *caupona*.

4. *merā*, mihi, ضمير متکلم *zamīrī mütellim*, Pronomen primæ personæ. در *der*, in, præp. منزل *menzil*, diverforium, habitaculum, جانان *giānān*, est regulariter Pl. جان *giān*. q. animæ, sed communiter sumitur pro *formosis*, aut *amasis*, *dilectis*. چه *ci*, quid, چه *ci* qualis, کلامه استغهام *kelimeī istifhām*, dictio, seu pronomen interrogativum. جای *giāj*, seu جا *giā*, locus, جای عیش *giāj ājs*, locus victus, vivendi, est annexio Substantivi cum altero, عیش *ājs*, vul. *ys*, vita, victus, vivere, vitam ducere, و conversari. چون *ciūn* pro چوکیه *ciūnki*, siquidem, quandoquidem, cum; هر *her*, omnis, quilibet, singuli, کل افراد *küllī efrād* . singuli, دم *dem*, tempus, هر دم *her dem*, omni tempore, semper, continuo, جرس *geres*, campana, tintinnabulum. فریاد *ferjād*, clamor implorantis auxilium, میدارد *mīdāred*, tenet; præfixum می *mī* معنای می *mī* حالیت افاده ایدر *mānāi hālijet ifāde ider*, indicat aut importat significationem Præsentis, ut *bi*, vel *bū* Futuri; fit tamen aliquando usurpatio unius pro altero, utrumque autem interdum continuationem actionis denotat. Additur autem seu præfigitur interdum می *mī*, و *he*, همی *hemī*, quod *be* tunc dicitur های تاکید *hāi teekid*, *be* confirmationis, دارد *dāred*, فعل مضارع *fi-lī muzāryā*, Futurum Verbi دارند *dāriden*, ejusdem significationis cum usit. داشتن *dāsten*, habere, tenere, & hic est Verbum auxiliare, فریاد میدارد *ferjād mī dāred*, clamorem edit, conclamat, edicit. که *ki*, ut, quod, hic merè redundat. بر بندید *berbendīd*, بر *ber* præfixum confirmationis ergo est, absque eo enim etiam ferè idem significaret بندید *bendīd*, colligate & colligite, فعل جمع امر *fi-lī gem-ī emrī muchātybtūr*, est Plurale Imperativi secundæ personæ à Verbo بندیدن *bendīden*, ejusdem significationis cum usit. بستن *besten*, محملها *māhmilbā*, Pl. Pers. محمل *māhmil* . onus, sarcina: colligate & colligite sarcinas.

5. شب *seb*, nox, تاریک *tārīk* obscuritas, & obscurus, شب تاریک *sebī tārīk*, annexio est, nox tenebrarum, vel nox obscura, و *ū breve*, &, conjunctio copulativa, بیم *bīmī mewg*, annexio est, timor undæ, fluctus, بیم *bīm* . قورقو *korku*, timor, موج *mewg* . دگر تلازی *den-ys talazi*, procella, و *ū breve*, &, گردابی *girdābī*, gurges unus, aut vortex aquæ. ی *enim finale* ejus dicitur یای وحدت *jāi wahdet*, *je*, vel *i* unitatis, aut certè یای تنکیر *jāi tenkīr*, *je*, vel *i* indeterminacionis, q. aliquis vortex, gurges, & sic بیم موج و گردابی *bīmī mewgiū girdābī*, timor procellæ & alicujus periculosi vorticis, چنین *ciūnīn*, hujusmodi, est compositum ex چون *ciūn* abbreviato, ut sit چن *ciūn*, & ex این *in* pariter abbreviato; چون *ciūn* dicitur ادات تشبیه *edātī tešbīh*, adverbium similitudinis, این *in* اسم اشارت قریب *ifmī isāretī karīb*, Pronomen demonstrativum propinqui, est ergo propriè, sicut hic, i. e. hujusmodi, هائل *hāil* . terrificus, periculosus, ا هول *hewl*, terror, و res terribilis, کجا *kūgiā*, ubi, pro quomodo, vel ubinam gentium? دانند *dānend*, scient, sciant, جمع غایب فعل مضارع *gem-ī ghāibī fi-lī muzāryā*, tertia persona pluralis Futuri seu Aoristi à Verbo دانیدن *dānīden*, ejusdem significationis cum usit. دانستن *dānisten*, scire, nōsse, حال ما *hālī mā*, statum nostrum, annexio est. حال *hāl* . status, و res, negotium, سبکباران *sebūkbārān*, onere levati, est Pl. سبکبار *sebūkbār*, tanquam nominis hominis, de homine enim intelligitur. سبکبار *sebūkbār* compositum est ex سبک *sebūk*, levis, & ex بار *bār*, onus, و simul acceptum significat leve onus habens, و onere levatus. ساحلها *sāhylhā*, ora Maris, littora, Pl. Pers. ساحل *sāhyl* . ora Maris, littus, سبکباران ساحلها *sebūkbārānī sāhylhā*, est annexio duorum Substantivorum.

6. همه *heme*, omnis, کار *kār*, actio: affixum ei م *em*, est ضمیر متکلم *zamīrī mütellim*, Pronomen primæ personæ possessivum, کارم *kārem*, actio mea, زی خود کامی *zi chod kāmī*, زی *zi*, ex, خود *chod*, ipse, کام *kām*, voluntas, Compositum خود کام *chod kām*, propriam qui sequitur voluntatem, additum ی *je*, حرف مصدر *harfī māster*, q. particula Infinitivi, quæ facit abstractum, & æquivaler Turcico لک *lyk*, unde est propriam voluntatem sequi, ببدنامی *bebednāmī*, ad ignominiam. Præfixum به *be*, حرف صله *harfī syle*, ad, بد *bed*, malus, نام *nām*, nomen, بدنام *bednām*, malum nomen habens, affixum ی *i*, facit abstractum, ut in præcedenti, malè audire, کشید *kesīd*, con-

versus est, vergit; آخر *āchyr*, tandem, *finalmente*. نهان *nihān*, occultus, absconditus, abbreviatum à پنهان *pinhān*. کی *kej*, quando, ماند *māned*, manebit, maneat, فعل مضارع *fi'lī müzāry**, Futurum, seu Aoristus Verbi communis مانیدن *māniden*, ejusdem significationis cum ماندن *mānden*, manere & relinquere, seu sinere manere, etiam similem esse. آن *ān*, ille, اسم اشارت بعیده *ismī isāret be-īde*, Pronomen demonstrativum remoti. راز *rāz*, secretum, occulta res, affixum ی *i* denotat unitatem, vel indeterminationem, رازی *rāzī*, aliqua res occulta, secretum unum. کزو *kezū*, de quo, کلمه کلدن مرکبدر *üc kelimedēn mürekkebtür*, compositum est ex tribus voculis, ex ک *ki*, quod, cujus *he* otiosum ademptum est, ex از *ez*, & ex او *o*, vel *ū*, is, ea, id, & sic est pro از او *ki ez o*, او *o*, *ū*, ضمير مرفوع مفصلدر *zemirī merfū* münfāsyldür*, Pronomen est relativum disjunctum, seu separatum; estque modus loquendi similis Turcico, etiam vulgari Polonico, ut dixi in Etymologia, quod de eo, *hoc est*, de quo, *eo o* num. سازند *sāzend*, faciunt, parant, conficiunt, فعل مضارع جمع غایب *fi'lī muzāry* ġemā ghāib*, tertia Pluralis Futuri, seu Aoristi Verbi سازیدن *sāziden*, ejusdem significationis cum usit. ساختن *sāchten*. محفلها *mahfilhā*, confectus, congregationes, Plurale est Perficum محفل *mahfil*.

7. Ultimi distichi prima vox est حضوری *huzūrī*, quietem aliquam, cum addito seu affixo ياي وحدت *jāi wāhdet*, *i* unitatis, seu ياي تنکیر *jāi tenkīr*, indeterminationis. حضور *huzūr*, propriè est *præsentia*, نقيض غیبت *nakīzī ghāibet*, contradictorium absentia, مقابل سفر *mukābilī sefer*, oppositum itinerationi, subsistentia, consistentia in loco; hīc autem est *quies*, کمر هي خواهي *huzūrī ġer hemī chāhī*, si aliquam optas quietem, کمر *ġer*, si, conjunctio, pro اگر *eger*, هي *hemī*, حرف حال *herfī hāl*, particula Præsentis, خواهی *chāhī*, vis, فعل مضارع مخاطب *fi'lī muzāry* muchātyb*, Aoristus secundæ personæ Verbi خواهیدن *chāhiden* ejusdem significationis cum usit. خواستن *chāstēn*, velle, optare, cupere, از *ezo*, ab eo, pro از او *ezo*, غایب *ghāib*, absens, مقابل حاضر *mukābilī hāzyr*, oppositum حاضر *hāzyr*, præsens, sed hīc est *incautus*, *improvidus*, aut *negligens*, prout in nonnullis etiam Exemplaribus legitur غافل *ghāfil*. مشو *mešew*, non sis, فعل نهی حاضر یعنی مخاطب *fi'lī nehī hāzyr*, *jānī muchātyb*, secunda persona Singularis Imperativi, & sic از غایب مشو *ezo ghāib mešew*, non sis absens, non absis ab hoc, *i. e.* id non negligas; nam ut in Turcicis غافل اولاف *ghāfil olmak*, ita in Persicis غافل شدن *ghāfil sūden*, negligere, construitur cum Ablativo. حافظ *hāfyz*, ò Hafyz, subticetur enim حرف ندا *herfī nidā*, ای *i*, ò, Adverbium vocandi. متی *metā*, ut, ad hoc ut, propriè, quando, si quando, اسماء منقوصه دندر *esmāi mankū-seden dūr*, est ex Nominibus defectivis, apud nos Adverbium temporis, aut Conjunctio conditionalis; hīc *ad hoc ut*. ما *mā* ipsi additum, est حرف زاید *herfī zāid*, particula redundans. تلق *telkā*, convenias, videas, مخاطب *fi'lī muzāry* muchātyb*, secunda persona Futuri Verbi لقی *lekā*, seu *lekyje*, Fut. یلقى *jelkā*. Est ergo تلق *telkā* pro تلقی *telkā*, متی ما تلقی *metā mā telkā*, est pro متی اردت ان تلقی *metā erdet en-telkā*, quando volueris, ut convenias, si pervenire cupias ad... من *men*, is qui, indeclinabile, اسم موصول *ismī mewsul*, Pronomen relativum, & est hīc casus Verbi, quasi dicas eum, vel ad eum, qui, seu hīc, quem, تهری *tehwā*, amas, appetis, فعل مضارع مخاطب *fi'lī muzāry* muchātyb*, secunda persona Futuri, hīc præsens Verbi تهری *tehwā*, seu *hewije*, Fut. تهری *tehwā*, debebat esse تهره *tehwāhū*, juxta constructionem Arabici relativi الذي *ellezī*, من *men*, &c. Sed hīc omissum est Pronomen illud relativum دع الدنيا *de-īd-dünjā*, sine, relinque mundum, valedic mundo, دع *de*, امر *emrī muchātybtür*, secunda persona Imperativi Verbi (sed in hac significatione in aliis temporibus inusitata) ودع *wade-ē*. Participia tamen usurpantur nonnunquam à Poëtis, sed ندرتله *nedretle*, raro, nimirum وادع *wādy**, relinquens, missum faciens, مودوع *mewdū**, missus factus, relictus. Notesque propter sequentem articulum, seu دع الدنيا *de-īd-dünjā*, relinque, missum fac mundum, و *we*, &, اهلها *ehmilhā*, intermitte, missum fac eum. اهل *ehmil* enim est Imperativus Verbi اهل *ehmele* quartæ Conjugationis à radice همل *hemele*; ها *hā* autem ei affixum, est ضمير منسوب *zemirī mensūb*, Pronomen affixum relativum foemininum, quia refertur ad دنیا *dünjā* foeminini generis.

Huic